

Afstandsleren: zo maak je online onderwijs effectief

written by Michiel Lucassen

13 maart 2020

Ineens moet het: online leren. Door de maatregelen rondom het coronavirus zitten er veel leerlingen en studenten thuis, maar dat betekent niet dat het leren ook meteen stopt. Sterker: ook op afstand is onderwijs mogelijk, maar dan wel in aangepaste vorm. Hieronder hebben we een verzameling gemaakt van verschillende mogelijkheden, oplossingen en manieren om te zorgen dat leerlingen en studenten ook online kunnen leren.

Leren op afstand

Een open deur, maar er is een groot verschil tussen online leren en offline leren. Daar waar leerlingen en studenten zich in de school organiseren rondom tijden, ruimtes en docenten kan dat online heel anders. Het grote verschil zit daarbij tussen synchroon en a-synchrone les:

Synchroon leren

Hierbij leren studenten/leerlingen tegelijkertijd. De communicatie gebeurt live en er is meer contact en beleving. Dit biedt meer mogelijkheden tot directe feedback en uitleg

Voorbeelden: Videoconferentie, live chat, live streamen

Asynchroon leren

Studenten/leerlingen leren op verschillende momenten, en de communicatie is niet live. Iedereen kan kiezen wanneer ze de les/opdracht volgen en daarbij bepalen hoeveel tijd ze er aan besteed worden.

Voorbeelden: Email, screencasts, blogposts, forum

Er zit een groot verschil tussen de twee manieren van online-leren, en daarbij zie je ook dat de middelen die gebruikt worden anders zijn. In welke situatie kies je waarvoor?

Van klaslokaal naar online

In een normale les heb je verschillende manieren van werken, waarbij je verschillende didactische principes gebruikt. In veel gevallen is dit direct te vertalen naar 'online', al heb je daarbij wel extra gereedschap nodig. De meest voorkomende onderwijs-activiteiten hebben we hieronder in een overzicht, met daarbij tips:

Hoorcollege/inhoudelijke uitleg:

Wanneer je een nieuw onderwerp gaat uitleggen is het heel efficiënt om dit voor een grote groep in 1 keer te doen. In het HBO zie je daarom nog steeds veel hoorcolleges, en ook in het VO worden veel lessen begonnen met een inhoudelijke uitleg. Hierbij deel je als docent nieuwe informatie, geef je voorbeelden en leg je verbanden. Hoewel interactie hierbij fijn is, is het niet noodzakelijk. Dit onderdeel uit de praktijk is goed te vertalen naar online: door gebruik te maken van video kan dat zowel synchroon als asynchroon.

Tips:

- Door de video eerst op te nemen kunnen studenten/leerlingen zelf bepalen wanneer ze het terugkijken. Hierdoor ben je als docent ook flexibeler: als het handiger is om de video in de avond op te

nemen is dat geen probleem.

- Interactie is prettig als docent, maar hierbij niet noodzakelijk.
- Wil je dat studenten/leerlingen actiever meedoen? Stel dan vragen voor het kijken van het college. Hiermee activeer je de voorkennis en zijn de deelnemers meer betrokken.

Opdrachten:

De verwerking van nieuwe informatie gebeurt vaak door het maken van opdrachten. In principe is dit het eenvoudigste om op afstand te laten doen: dat gebeurt ook bij het maken van huiswerk, iets wat ook asynchroon is. Je kunt er ook voor kiezen om leerlingen samen te laten werken, en omdat bijna elke school werkt met Office365 of Google is dat met dit soort systemen goed te doen. In principe geldt bij opdrachten in dit geval: versterk wat er offline ook nodig is.

Tips:

- Bij online-opdrachten is het belangrijk dat leerlingen of studenten een aantal dingen heel helder hebben:
  - *Hoe weet ik wat ik moet doen?*
  - *Waar/wanneer/hoe kan ik hulp krijgen?*
  - *Hoe weet ik wat ik kan/moet verbeteren?*
- Omdat leerlingen en studenten toch al digitaal bezig zijn is dit een goede mogelijkheid om meer ruimte te bieden in de verwerkingsvorm.
- Bedenk wel dat niet elke leerling/student de beschikking heeft over een computer/laptop.

Verlengde instructie/extra uitleg:

Hulp bieden aan studenten/leerlingen om iets extra's uit te leggen, te helpen met vragen of om direct feedback te geven is een synchroon proces. Hiervoor is het belangrijk om met studenten/leerlingen een duidelijk moment te kiezen, zodat dit 'live' kan gebeuren. Omdat dit moeilijker is om asynchroon te doen is het handig om te werken met een vaste tijd en een duidelijke manier waarop dit aangepakt wordt.

Tips:

- Laat leerlingen voor de sessie vragen of problemen indienen. Zo kun je als docent in korte tijd en beter voorbereid helpen bij het verduidelijken van het probleem.
- Bedenk goed hoe je zorgt dat leerlingen/studenten weten hoe ze mee kunnen doen aan de extra uitleg: bepaal het moment en bedenk hoe je dit communiceert met studenten/leerlingen.
- Daar waar mogelijk: neem de sessie ook op. Zo kunnen studenten/leerlingen het altijd terugkijken, ook wanneer er pas later vragen over komen.

Vergaderen/overleggen:

Binnen het onderwijs wordt er ook veel vergaderd en overlegd. Wanneer dit op afstand gebeurt zie je dat er zowel synchroon als asynchrone oplossingen zijn. In principe geldt daarbij de volgende richtlijn: gaat het om een mededeling? Dan kan het asynchroon. Moet het besproken worden? Kies dan voor een synchrone oplossing.

Tips:

- Maak duidelijke afspraken op welke manier er mededelingen gedaan worden, en wat de verwachtingen zijn van de mededeler. Moet er gereageerd worden? Of is dat niet nodig?
- Voor vergaderingen: kies een vast moment om dit zo effectief mogelijk te doen. Op afstand bestaat de kans dat je elk moment aangrijpt voor overleg, omdat je nu eenmaal flexibeler bent in de tijd. Een vast vergader/overleg moment is daarbij praktischer.
- Deel de belangrijkste punten van te voren, zo blijft het gesprek zo effectief mogelijk.

Toetsen:

Het maken van toetsen kan ook op afstand, al werkt dit iets anders dan wanneer je het in de klas zou doen. Er zijn mogelijkheden om het volledig digitaal afgesloten te laten doen waarbij de leerling/student dan niet naar een andere website kan. Hoewel dit technisch mogelijk is, is dit ook complex en niet erg praktisch. Beter is om uit te gaan van een 'open boek toets': vragen die gericht zijn op verbanden in plaats van op directe informatie die te vinden is in een boek of website.

Tips:

- Maak gebruik van tools als [socrative](#) of [kahoot](#) om eenvoudige kennis te testen. In verband met het coronavirus bieden ze nu meer mogelijkheden voor de gratis versies.
- Complexere opdrachten kunnen ook doormiddel van [Google Forms](#) of Office365 forms. Bedenk dan wel dat het bij toetsing handig is om dit synchroon te doen, zodat iedereen tegelijkertijd met de zelfde vragen bezig is.

Digitale middelen

Om afstandslernen mogelijk te maken zijn er veel verschillende digitale middelen die dit gebruik eenvoudiger maken. Hierbij zijn zowel voor als nadelen, en het is belangrijk om niet in de valkuil te trappen dat er altijd betere middelen zijn. Kortom: gebruik wat je op school ook gebruikt, maar probeer dit te versterken of te verbeteren. Hieronder een aantal voorbeelden:

- **Office365 of Google Education:** deze pakketten bieden studenten/leerlingen alle (online) mogelijkheden om te werken met documenten, opdrachten in te leveren enz. Bij [Google Education](#) kun je gebruik maken van Google Classroom om dit proces te stroomlijnen, voor [Office365](#) bestaat Microsoft Teams. Door gebruik te maken van deze systemen kun je, zonder al te veel gedoe, leerlingen of studenten opdrachten aanbieden en laten inleveren. Zorg wel dat leerlingen/studenten weten waar de informatie te vinden is en op welke manier (en welke frequentie) er gecommuniceerd wordt.
- **Screencasts:** Wil je iets uitleggen wat asynchroon gebruikt wordt? Dan is een screencast een goed idee: je neemt het scherm op, en kunt zo je presentatie gebruiken en daarbij extra uitleg geven. In een eerder artikel verzamelden we verschillende programma's om [zelf een screencast op te nemen](#). Let wel op: kies niet voor de meeste mogelijkheden, maar vooral ook voor het meest praktische gebruik.
- **Video-conferentie:** Wil je elkaar zien en spreken? Dan is er verschillende software die gebruikt kan worden. Zowel binnen Office365 als binnen Google Education zijn er mogelijkheden, en anders is [Zoom](#) een interessant alternatief.

De komende dagen zal dit artikel geüpdate worden met nog meer handige tips en links. Heb je zelf een goede toevoeging? Laat dat dan zeker weten!

Video leren op afstand

Een video met de inhoud van dit artikel en meer.

Wiki over afstandsleren

Ter extra ondersteuning van het afstandsleren (online leren) hebben we een Wiki gemaakt. Hier vind je algemene tips en handige, gratis programma's om informatie over te dragen, leerlingen opdrachten te laten maken en te overleggen. Daarnaast vind je hier handige artikelen, links en meer. We blijven deze Wiki de komende tijd updaten met nieuwe handige tips, tools en links.

The screenshot shows the 'Afstandsleren' Wiki page. The sidebar on the left contains a search bar and several menu items: 'Welkom', 'Afstandsleren', 'Communicatie', 'Didactiek', 'Lesgeven met teams', 'INFORMATIE OVERDRAGEN' (with sub-items 'Algemene tips' and 'Programma's'), 'OPDRACHTEN' (with sub-items 'Algemene tips' and 'Programma's'), and 'OVERLEGGEN'. The main content area has a 'Welkom' heading and a subtitle 'Een wiki over afstandsleren (online leren)'. Below this, there is a paragraph explaining the purpose of the Wiki and a list of categories: 'Informatie overdragen', 'Opdrachten', and 'Overleggen'. At the bottom, there is a note about the Wiki being updated and a link to the HAN University of Applied Sciences version.

□ <https://afstand.vernieuwenderwijs.nl/>

Dit artikel is afkomstig van [Vernieuwenderwijs.nl](https://afstand.vernieuwenderwijs.nl/).

Bekijk de meeste recente versie van ons artikel op onze website.

Vernieuwender**wijs**